
Урожай, 1994. – 152 с.

4. Національна платформа малого та середнього бізнесу України. URL: <http://platforma-msb.org/v-ukrayini-aktyvno-kredytuyut-msb-til/>

5. Новицька О., Губарев В. Формування механізмів підтримки малого та середнього бізнесу в ринковому середовищі регіону//Удосконалення економічних механізмів управління сучасними системами підприємств, корпорацій, галузей, регіонів, країн: монографія/за заг. ред. Ю. З. Драчука, В. Я. Швеця; М-во освіти і науки України. Луганськ: Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Нац. гірн. ун-т, 2014. С. 254–263.

Тягунов Д., студент
Науковий керівник: Ліпич Л.Г., д.е.н.,
професор кафедри економіки,
безпеки та інноваційної діяльності підприємства
Східноєвропейського національного
університету ім. Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ОНОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Постійна конкурентна боротьба за ринки збуту, а також посилення рівня інформатизації економічних відносин є чинниками, які вимагають від суб'єктів господарювання вивчення попиту споживачів і реалізації організаційних та технологічних змін, під впливом яких процеси виробництва будуть оптимізовані, а продукція більш конкурентоспроможною. Продуктивність обладнання, його енергоємність, надійність, безпечність використання, екологічність є якісно-продуктивними характеристиками, які визначають конкурентоспроможність підприємства.

У науковій літературі приділено значну увагу проблемам технічного переозброєння, технічного оновлення і модернізації виробництва. Цим питанням присвячені праці О. Амоші, В. Борисова, Ю. Іванова, О. Кушніренка, В. Онищенко. Незважаючи на велику кількість наукових праць і значні досягнення в теорії та практиці інвестиційного забезпечення технологічного оновлення підприємств, є частина питань, які залишаються актуальними й сьогодні. Недостатньо дослідженими залишились методи оцінювання інвестиційного забезпечення технологічного оновлення підприємств, фактори, які впливають на їх інвестиційне забезпечення, способи вибору найкращого проекту інвестиційного забезпечення технологічного оновлення підприємств.

Технологічне оновлення є сукупністю процесів покращення якісних та кількісних характеристик продукції зумовлених зміною сировини, матеріалів, обладнання або послідовності здійснення технологічних операцій.

Традиційною формою технологічного оновлення підприємства науковці і підприємці вважають модернізацію виробництва, але практикою доведено, що

технологічне оновлення у формах технічного переозброєння і технічного оновлення також може привести до зростання конкурентоспроможності продукції підприємства за умови, що воно стосується основних технологічних процесів. Так, продуктивність (потужність) технологічного обладнання – це здатність обладнання виробляти певний обсяг продукції за одиницю часу [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**]. Цей показник технологічного обладнання тісно пов'язаний із основними операційними і допоміжними витратами часу та енергії на використання і обслуговування обладнання. Із зростанням продуктивності обладнання зменшуються витрати часу і енергії, які припадають на одиницю виготовленої продукції. Енергоміскість вказує на обсяг витрат енергії, витраченої на одиницю виготовленої продукції [2]. Однак більшість вітчизняних машинобудівних підприємств характеризуються дуже високим рівнем енергоміскості виробництва, що суттєво знижує конкурентоспроможність їхньої продукції.

На прикладі багатьох відомих іноземних компаній доведено, що заміна старого технологічного обладнання на нове, яке є більш продуктивним і менш енергомістким забезпечує суттєву економію на витратах виробництва і суттєво сприяє зміцненню конкурентних позицій підприємств. Важливими якісно-продуктивними характеристиками технологічного обладнання є також його надійність і безпечність використання.

Повне технічне переозброєння полягає у заміні старого обладнання повністю новим, більш якісним і довговічним [3, с.55]. Звичано, для підприємств найбільш привабливим є повне технічне переозброєння, оскільки при його проведенні покращуються технічні та економічні показники. Проте, не всі підприємства можуть використовувати відповідний вид переозброєння через недостатній рівень забезпеченості інвестиційними ресурсами. Через недостатність інвестиційних ресурсів підприємства вдаються до вибіркової заміни обладнання або до його капітального ремонту. У такій ситуації виробничі потужності підприємств не зростають, що унеможлиблює підвищення ефективності виробництва.

Можливість підприємств проводити технологічне оновлення безпосередньо залежить від їх інвестиційного забезпечення, а також інвестиційної привабливості, в тому числі кредитоспроможності. Починаючи з дев'яностих років неспроможність підприємств інвестувати у нові технології призвела до швидкого морального і фізичного старіння технологічного обладнання. Це стало причиною суттєвого зниження рівня конкурентоспроможності вітчизняної машинобудівної продукції, втрати ринків збуту, а також значного послаблення конкурентних позицій української продукції у порівнянні з імпортною.

Отже, можна стверджувати, що за рахунок проведення технічного переозброєння, модернізації технологічного обладнання та реконструкції (при необхідності) зростає техніко-технологічний рівень виробництва. Тому, інвестування у технологічне оновлення виробництва є необхідним процесом, який дає змогу підприємствам вийти на новий рівень розвитку. У сучасних ринкових умовах інвестиції найбільш необхідні для проведення технологічного оновлення на інноваційній основі. Тобто нові технології повинні забезпечувати покращення техніко-економічних показників підприємства.

Так порівняно з 2011 р. у 2016 р. обсяг капітальних інвестицій у машинобудівну промисловість, що забезпечувався коштами державного бюджету скоротився на 85,6 %. На 81 % зменшилась також частка капітальних інвестицій, які реалізовувались за рахунок іноземних інвесторів. Це негативно позначається на процесах технологічного оновлення підприємств. Упродовж останніх п'яти років коефіцієнт оновлення технологічного обладнання машинобудівних підприємств коливався в межах від 2 до 3,8%, що є вкрай низьким показником, а ступінь зношеності технологічного обладнання становив в середньому 38-70 %.

За даними Державної служби статистики України у вітчизняній промисловості лише 22 % підприємств впроваджують інновації, найбільше з них машинобудівних. У машинобудуванні 23% підприємств мають досвід у впровадженні продуктових інновацій і 18% у впровадженні технологічних інновацій. Для порівняння у ЄС інновації впроваджують 55% підприємств **[Ошибка! Источник ссылки не найден.]**. Тобто у порівнянні з іншими галузями економіки вітчизняне машинобудування є досить інноваційно-активним, проте у порівнянні з ЄС суттєво відстає як за впровадженням продуктових, так і технологічних інновацій. Як наслідок на сьогодні вітчизняні машинобудівні підприємства неспроможні запропонувати ринку сучасну технологічно-складну продукцію, з високою часткою доданої вартості.

Враховуючи те, що в умовах ринку ресурси завжди обмежені, а вимоги до якості готової продукції та її асортименту постійно зростають, то очевидно, що оновлюваність технологій є тією умовою об'єктивної дійсності, невиконання якої неминуче призводить до неконкурентоспроможності, а, як наслідок, і до банкрутства підприємств [2].

Технологічне оновлення підприємства вимагає певних капітальних і поточних витрат, які за економічною сутністю є інвестиційними, що необхідні для придбання і монтування нового обладнання, реконструкції виробничих приміщень, встановлення і запуск в роботу технологічних ліній і агрегатів. Враховуючи це, під час формування рішення про технологічне оновлення підприємства слід виконати два важливих аналітичних завдання – оцінити потребу підприємства у інвестиційних ресурсах та оцінити фактичний рівень інвестиційного забезпечення підприємства. Отже, виробничому процесу повинно передувати інвестування, яке відбувається тоді, коли виробництво, як об'єкт інвестування характеризується глибоким аналізом перспектив забезпечення його економічної ефективності. Найбільш поширеними методами оцінювання інвестиційних потреб підприємств є балансовий, метод аналогій і питомої капіталомісткості.

Отже, технологічне оновлення підприємств супроводжується комплексом інженерно-технологічних та організаційних змін, реалізація яких неминуче пов'язана із певними капітальними і поточними витратами. У зв'язку з цим, рішення щодо технологічного оновлення підприємств мають інвестиційний характер, тобто раціональність їх реалізації вимірюється рівнем ефективності вкладення коштів в об'єкти інвестиційної діяльності. При цьому обсяг витрат, пов'язаних із технологічним оновленням машинобудівних підприємств, а також періодичність їх виникнення позначається на показниках економічної ефективності підприємств, зокрема прибутковості, фінансовій стійкості, продуктивності праці тощо. Тому

процеси інвестиційного забезпечення технологічного оновлення підприємств повинні бути керованими, виваженими і економічно виправданими ефективними з точки зору витрат ресурсів, часу й кінцевих результатів.

Список використаних джерел:

1. Петрук О. М. Управління ризиками сек'юритизації інвестиційних фондів / О. М. Петрук, О. С. Новак // Облік і фінанси. - 2012. - № 2. - С. 86-90.
2. Ліпич Л. Г. Розвиток системи управління якістю продукції машинобудівних підприємств : монографія / Л. Г. Ліпич, Н. В. Геліч ; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. - Луцьк : РВВ Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2010. - 199 с.
3. Балан О. С. Прийняття інвестиційних рішень в інвестиційному менеджменті: монографія / О. С. Балан, С. В. Філіппова – Донецьк: Вид-во «Ноулідж», 2013. – 371 с.

Шостак Л., к.е.н., доцент кафедри економіки, безпеки та інноваційної діяльності підприємства
Мацюк І., студентка
Східноєвропейський національний університет
ім. Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

ФОРМУВАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасний трудовий потенціал України не відповідає потребам сучасного економічного розвитку країни. Великі втрати трудового потенціалу через ранню смертність, поганий стан здоров'я населення, військові дії на Сході країни, трудова міграція працездатного населення за кордон, високий рівень прихованого безробіття, неефективна зайнятість населення, рівень заробітної плати який не відповідає ринковим цінам тощо— це далеко не повний перелік проблем, що стосуються формування та рівня трудового потенціалу України.

Основними проблемами формування трудового потенціалу варто виділити наступні:

1. Трудова міграція працездатного населення за кордон.
2. Низький рівень заробітної плати. Навіть підняття рівня мінімальної заробітної плати не дозволяє населенню країни повноцінно відтворювати затрачену робочу силу.
3. Низька демографічна база населення. На даний час спостерігаються низькі показники народжуваності та високі показники смертності населення країни, відбувається скорочення тривалості життя та відповідно загальне старіння нації.
4. Незбалансованість попиту й пропозиції робочої сили на ринку праці. Спостерігається значний дефіцит працівників робітничих професій, водночас навчальні заклади продовжують готувати фахівців престижних, але на даний час